

การบริหารจัดการสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลาจังหวัดนครปฐม

ธิดารัตน์ สืบญาติ¹

¹สาขาวิชาวิรัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*ผู้รับผิดชอบบทความ: chanokchone_b@hotmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันสวัสดิการทางสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประชาชนในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการบริการสาธารณะได้อย่างทั่วถึง ซึ่งผู้ศึกษาศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลาจังหวัดนครปฐม โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการบริหารสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลาจังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการบริหารสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลาจังหวัดนครปฐม โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษา บุคลากรและพนักงานในสำนักงานเทศบาลตำบลธรรมศาลาโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวนทั้งหมด 20 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการวิจัย และการจัดสนทนากลุ่มกับผู้เชี่ยวชาญด้านการคลังท้องถิ่นจำนวน 8-10 คน ผลการศึกษาพบว่า 1) สวัสดิการด้านการศึกษา หน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้การสนับสนุนหน่วยงาน สถานศึกษา ในการพัฒนาสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สนับสนุนงบประมาณส่งเสริมโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา สนับสนุนโครงการอาหารเสริม (นม) และโครงการอาหารกลางวัน ให้นักเรียนทุกคนได้รับการบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มีบุตรหลานและฐานะยากจน โดยการมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและฐานะทางบ้านยากจน 2) สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล หน่วยงานได้ส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านสาธารณสุขโดยการส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เพื่อให้มีความรู้ด้านสุขภาพ 3) สวัสดิการด้านที่พักอาศัย ในเรื่องที่พักอาศัยของประชาชนในท้องถิ่น ที่ไม่มีที่พักอาศัยทางหน่วยงานรัฐก็ได้เข้ามาช่วยเหลือ คือได้มีการจัดทำที่พักอาศัยในพื้นที่ของหลวงเพื่อให้เป็นที่พักชั่วคราวแก่ประชาชนที่ไม่มีพื้นที่เป็นของตัวเองได้พักอาศัย 4) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ในด้านของคุณภาพชีวิตการทำงาน เจ้าหน้าที่ พนักงาน และประชาชนในท้องถิ่น มีการทำงานที่ทำให้ชีวิตของตัวเองมีคุณค่า หรือมีงานทำจะทำให้ความเป็นอยู่ดีขึ้น

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, สวัสดิการทางสังคม, เทศบาล

Social Welfare Management of Thammasala Subdistrict Municipality, Nakhon Pathom

Thidarat Suebyart^{1*}

¹Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, NPRU

*corresponding author: chanokchone_b@hotmail.com

Abstract

In the present social welfare is very crucial in each area in order to provide social welfare equally. The researcher studied Social Welfare Management of Thammasala Subdistrict Municipality, Nakhon Pathom. The objectives of this research were to studied the social welfare administrative of Thammasala Subdistrict Municipality, Nakhon Pathom and to studied the ways in social welfare administrative of Thammasala Subdistrict Municipality, Nakhon Pathom. The population of this research was 20 people in in-dept interview and 8-10 staffs on focus groups discussion. This research found that 1) educational welfare: the organization supported basic education, location, materials, educational material, the staffs of schools for excellence academic. Moreover, it supported the food project for the students and gave the scholarship for poor students 2) health welfare: it supported the staffs development, village health volunteers to know about healthy. 3) housing welfare: the people do not have a house, the government helped them to have housing. 4) the quality of local people: the local people improved the quality of life. The people have good quality of life.

Keywords: management, social welfare,

1. บทนำ

ในยุคสังคมปัจจุบันนี้ประเทศไทยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประชาชนในด้านสวัสดิการทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นในด้าน การศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านคมนาคมขนส่ง ด้านการรักษาความปลอดภัย ด้านความมั่นคง โดยรัฐบาลในทุกยุคทุกสมัยมีการใช้ งบประมาณรายจ่ายในด้านต่าง ๆ เพื่อจัดสวัสดิการทางสังคม (social welfare) ให้กับประชาชนอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน เช่น การจัดสวัสดิการช่วยเหลือคนจน การจัดสวัสดิการให้กับผู้สูงอายุ รวมถึงการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้น ๆ ให้ ได้รับการบริการที่มีความเสมอภาคและเป็นธรรม เป็นต้น เพื่อแก้ไขปัญหาความเหลื่อมล้ำในสังคมไทยตามแนวทางประชารัฐ โดย การจัดระบบสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนทุกคนในสังคมนั้นต้องทำอย่างเสมอภาคเท่าเทียมกัน โดยรัฐบาลเข้ามามีบทบาทใน การรับผิดชอบในการดูแลประชาชนทุกคน โดยผ่านนโยบายทางสังคมเพื่อสร้างหลักประกันการคุ้มครอง และความมั่นคงทางสังคม ให้กับประชาชน บริการสวัสดิการสังคมอาจจัดรูปแบบบริการประกันสังคม บริการทางสังคม และบริการการช่วยเหลือทางสังคม ในรูปแบบของโครงการ แผนงาน หรือมาตรการทางสังคมภายใต้หลักการเสมอภาค (ระพีพรรณ คำหอม, 2557: 59)

ในด้านสวัสดิการทางสังคมนั้น รัฐบาลเป็นผู้ดูแลประชาชนในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนนั้นมาจากเงินภาษีที่มีการจัดเก็บจากประชาชน ดังนั้นประเทศที่มีระบบสวัสดิการทางสังคมแบบสมบูรณแบบนั้น ประชาชนในแต่ละพื้นที่นั้นต้องมีหน้าที่ในการเสียภาษีตามที่กฎหมายกำหนดเพื่อให้รัฐบาลสามารถนำเงินภาษีในส่วนนี้มาจัดสรรสวัสดิการทางสังคมให้กับประชาชนทั้งประเทศในระบบฟรีทั้งหมด เนื่องมาจากการมีระบบการจัดเก็บภาษีอย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วยส่งผลให้ระบบสวัสดิการทางสังคมที่ดีสำหรับประชาชนสิ่งที่สำคัญนั้นรัฐบาลควรต้องจัดเก็บภาษีจากประชาชนที่มีรายได้มากเพื่อนำมาช่วยเหลือผู้ที่มีรายได้น้อยในการดูแลสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับประชาชน โดยรัฐบาลให้หลักประกันไว้ตามความจำเป็น แต่ส่วนที่เกินความจำเป็น เป็นหน้าที่ของประชาชนเอง การมีสวัสดิการให้กับประชาชนนั้นเป็นการสร้างหลักประกันเพื่อความมั่นคง และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นในสังคมไทย (ชนิษฐา ทองเย็น, 2558: 1)

ในส่วนของการบริหารจัดการสวัสดิการนั้น เป็นการตัดสินใจของรัฐบาลที่กำหนดว่าควรให้ความช่วยเหลือในเรื่องใด ตามสถานการณ์ สภาพแวดล้อม หรือความต้องการของสังคม เช่น การศึกษา สุขภาพอนามัย บริการทางการแพทย์ การพยาบาล อาหาร ที่พักอาศัย สันทนาการ การคุ้มครองทางสังคม เป็นต้น โดยเน้นความเสมอภาคเท่าเทียม (สุรพล ปธานวนิช, 2547: 175) สำหรับประเทศไทยนั้นให้ความสำคัญกับสวัสดิการทางสังคมเป็นอย่างมาก เพื่อหาทางในการแก้ไขปัญหาด้านความมั่นคงในชีวิต ทรัพย์สินและความอยู่ดีกินดีของประชาชน เนื่องมาจากทุกคนควรได้รับสิทธิทางสังคมอย่างทั่วถึงกันในสังคมมนุษย์ (บุญส่ง ชลธร, 2553: 81) ดังนั้นหัวใจที่สำคัญของนโยบายทางสังคม (Social Policy) เป็นเพียงเครื่องมือนำไปสู่การเป็นรัฐสวัสดิการที่ดีในการบริหารประเทศ ได้แก่ การจัดสรรทรัพยากรใหม่ (Redistributive) ไปสู่การพัฒนาสังคมที่ดีนั้นเป็นสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะประเทศไทยก้าวไปสู่ความเป็นอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันอย่างเสรีนั้น ถ้าหากว่ารัฐบาลไม่สามารถจัดสรรทรัพยากรทางสังคมให้เหมาะสมนั้นย่อมส่งผลต่อประชาชนในบางพื้นที่ที่ดั่งนั้นรัฐจึงต้องใช้อำนาจรัฐแทรกแซงอำนาจทางการตลาด เพื่อทำให้ความเสมอภาคเท่าเทียมกันและสามารถลดอำนาจการผูกขาดสินค้าได้ (พงษ์เทพ สันติกุล, 2556)

ดังนั้นการพัฒนาประเทศไทยที่ผ่านมา นั้นมีการดำเนินงานโดยยังมีความไม่ยุติธรรมหรือเป็นเพียงการเลือกปฏิบัติจากโครงสร้างอำนาจทางเศรษฐกิจ การเมืองและสังคมอย่างมากมาย เป็นผลทำให้เกิดสถานะความเหลื่อมล้ำหรือความไม่เท่าเทียมกันในทุกด้าน เป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญของการวางแผนพัฒนาประเทศที่สำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม โดยการวางแผนพัฒนาต้องสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) ที่เน้นเรื่องคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ฉบับที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549) ที่เน้นเรื่องปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ที่เน้นเรื่องการพัฒนาแบบบูรณาการ มาพัฒนาประเทศ เนื่องมาจากต้องการลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ ด้านสิทธิ ด้านโอกาส ด้านอำนาจ และด้านศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ทั้งห้ามิตินี้ความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันเพราะความเหลื่อมล้ำด้านหนึ่งอาจนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำด้านอื่น ๆ ด้วย (กิติพัฒน์ นนทปัทมะคุลย์, 2550: 3)

เทศบาลตำบลธรรมศาลา จังหวัดนครปฐม เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่มีภาระงานในกลุ่มงานบริการสังคมมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณภาพชีวิตหรือความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น เมื่อได้ศึกษาก็พบว่า ภาระงานในกลุ่มสวัสดิการนี้พบปัญหาในการดำเนินงานด้านการนำนโยบายด้านสวัสดิการสังคมไปปฏิบัติขึ้นอยู่กับความพร้อมในด้านงบประมาณ เนื่องจากงบประมาณที่มีอยู่อย่างจำกัดในการบริหารจัดการต่อประชาชนในท้องถิ่นเทศบาลตำบลธรรมศาลา และประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงสวัสดิการทางสังคมที่รัฐบาลท้องถิ่นจัดบริการให้ได้ยังไม่ทั่วถึงและเป็นธรรมเนื่องจากงบประมาณที่จำกัด และการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่น ทางเทศบาลตำบลธรรมศาลาได้นำรูปแบบการกำหนดนโยบายของประเทศไทยมาดำเนินงานเพื่อสร้างหลักประกันการดำรงชีวิตที่มีคุณภาพ ในระดับพื้นฐานแก่ประชาชน โดยอาศัยกลไกด้านการเมืองและการบริหารจัดการ เป็นเครื่องมือสร้างความมั่นคงทางสังคมอย่างน้อย 3 ประการ ประการแรก ด้านรายได้ โดยสร้างความมั่นคงด้านรายได้ให้กับบุคคลหรือครอบครัวประการที่สอง สร้างหลักประกันให้ประชาชนในท้องถิ่น เมื่อตกอยู่ในสภาวะการณ์

ที่ไม่พึงประสงค์ต่าง ๆ เช่น การเจ็บป่วย การว่างงาน การเป็นผู้สูงอายุ เป็นต้น ประการที่สาม สร้างความมั่นใจให้กับประชาชนว่าทุกคนสามารถเข้าถึงบริการสังคม โดยไม่มีสถานะ ชนชั้น หรือเป็นปัจจัยขัดขวางการเข้าถึงบริการสังคมของรัฐ

ผู้ศึกษาสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารจัดการสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลา เนื่องมาจากต้องการนำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงมาพัฒนางานด้านการบริหารสวัสดิการทางสังคมให้กับประชาชนในท้องถิ่น การนำระบบรัฐสวัสดิการมาประยุกต์ใช้ เพื่อแก้ไขความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมในท้องถิ่น แม้ไม่อาจหลีกเลี่ยงข้อต่อที่ต้องเกิดควบคู่กับประโยชน์ที่ได้รับจากระบบ แต่หากนำหลักการบริหารรัฐกิจที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการดำเนินการตามระบบรัฐสวัสดิการได้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของระบบรัฐสวัสดิการ โดยสามารถแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคทางสังคม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระดับรากหญ้า แม้ไม่หมดไปโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้เทศบาลต้องจัดสรรงบประมาณรองรับระบบรัฐสวัสดิการ โดยการปฏิรูประบบภาษี เพื่อสร้างความมั่นคงยั่งยืนตามระบบรัฐสวัสดิการ ควบคู่กับการบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมในการบริหารระบบรัฐสวัสดิการ และสามารถจัดการในการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับภาระระดับชุมชน โดยให้ประชาชนได้รับบริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน และเกิดประโยชน์สูงสุด

2. วัตถุประสงค์ในการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาการบริหารสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลาจังหวัดนครปฐม
- 2) เพื่อศึกษาหาแนวทางในการบริหารสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลาจังหวัดนครปฐม

3. แนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการศึกษา

ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสวัสดิการทางสังคมให้กับประชาชนในท้องถิ่นของเทศบาลตำบลธรรมศาลา จังหวัดนครปฐม 1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารจัดการ 2. แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการทางสังคม 3. แนวคิดเกี่ยวกับสวัสดิการชุมชน 4. แนวคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น

Gordon & Spicker (1999 อ้างถึงใน พงษ์ธรรม วรรภัทรธิระกุล, 2560: 113) สวัสดิการทางสังคม (Social Welfare) รัฐเป็นผู้จัดสวัสดิการทั่วหน้าและทั่วทุกด้านเพียงลำพัง แต่สังคมสวัสดิการหรือสวัสดิการสังคม เป็นรูปแบบที่มีความหลากหลาย กล่าวคือ ไม่ได้จัดโดยรัฐเพียงฝ่ายเดียว ดังนั้นสังคมสวัสดิการหรือสวัสดิการสังคม จึง หมายถึงสังคมที่มีสวัสดิการหลายรูปแบบ จัดการโดยหลายสถาบัน แต่ละสถาบันมีความเป็นอิสระต่อกันในการ สร้างสรรค์สวัสดิการบนพื้นฐานความสามารถและความเหมาะสมของสถาบันนั้น ๆ

ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์ (2553: 46) กล่าวว่า การบริหารสวัสดิการทางสังคมที่มีประสิทธิภาพมาใช้ในการดำเนินการตามระบบรัฐสวัสดิการได้เหมาะสม สอดคล้องกับบริบทสังคมไทย ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของระบบรัฐสวัสดิการ โดยสามารถแก้ไขปัญหาความไม่เสมอภาคทางสังคม ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจระดับรากหญ้า แม้ไม่หมดไปโดยสิ้นเชิง ทั้งนี้โดยที่รัฐบาลต้องจัดสรรงบประมาณรองรับระบบรัฐสวัสดิการ โดยการปฏิรูประบบภาษี เพื่อสร้างความมั่นคงยั่งยืนตามระบบรัฐสวัสดิการ ควบคู่กับการบริหารจัดการหน่วยงานภาครัฐมีความพร้อมในการบริหารระบบรัฐสวัสดิการ และสามารถจัดการในการเข้ามามีส่วนร่วมในการรับภาระระดับชุมชน โดยให้ประชาชนได้รับบริการด้านต่าง ๆ ที่เป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน และเกิดประโยชน์สูงสุด

4. วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากบุคลากรและพนักงานในเทศบาลตำบลธรรมศาลารวมทั้งผู้บริหารของเทศบาลตำบลธรรมศาลา เกี่ยวกับการบริหารสวัสดิการทางสังคมของเทศบาล

ตำบลธรรมศาลาหลังจากนั้นการจัดสนทนากลุ่ม (Focus group discussion) กับผู้นำชุมชน เพื่อให้ได้แนวทางในการบริหารสวัสดิการทางสังคมของเทศบาลตำบลธรรมศาลา จังหวัดนครปฐม โดยมีประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ บุคลากรและพนักงานในสำนักงานเทศบาลตำบลธรรมศาลา จำนวนทั้งหมด 20 คน โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกและการจัดสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชนจำนวน 8-10 คน

5. ผลการศึกษา

1) ด้านการศึกษา

ในด้านการศึกษานั้นทางหน่วยงานให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาให้กับประชาชนในชุมชนเป็นอย่างมากซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ รวมทั้งนโยบายของชาติในการพัฒนาบุคลากร ดังที่นายกเทศมนตรีตำบลธรรมศาลาได้กล่าวไว้

นายกเทศมนตรีตำบลธรรมศาลา (2562) กล่าวว่า “ทางหน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยให้การสนับสนุนหน่วยงาน สถานศึกษา ในการพัฒนาสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์การศึกษา การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา สนับสนุนงบประมาณส่งเสริมโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา สนับสนุนโครงการอาหารเสริม(นม) และโครงการอาหารกลางวัน ให้นักเรียนทุกคนได้รับการบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง ได้ให้ความช่วยเหลือประชาชนที่มีบุตรหลานและฐานะยากจน โดยการมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและฐานะทางบ้านยากจน” สอดคล้องกับรองนายกเทศมนตรีตำบลธรรมศาลา (2562)

ปลัดเทศบาลตำบลธรรมศาลา (2562) กล่าวว่า “ทางหน่วยงานภาครัฐก็มีการช่วยเหลือประชาชนในด้านการศึกษาคือ การเรียนฟรี 15 ปี และกองทุนให้กู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาหรือที่เรียกว่า กองทุน กยศ. เป็นการแบ่งเบาภาระของครอบครัวได้ในบางส่วน” หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล (2562) “กล่าวว่า นโยบายโครงการเรียนฟรี 15 ปี อย่างมีคุณภาพ เป็นโครงการที่สนับสนุนนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาล เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน 15 ปี ตั้งแต่ชั้นอนุบาล ถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย”

ซึ่งจะเห็นได้ว่า การพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนถือว่าเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาและการได้รับงบประมาณสนับสนุนจากรัฐบาลส่วนกลางเพื่อร่วมกันสร้าง การพัฒนาอย่างยั่งยืน เช่น วัสดุ อุปกรณ์ในการเรียน การพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษา การช่วยเหลือเด็กยากจน การมอบทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนดีและฐานะทางบ้านยากจน สนับสนุนงบประมาณส่งเสริมโครงการพัฒนาทางเศรษฐกิจ พัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา สนับสนุนโครงการอาหารเสริม (นม) และโครงการอาหารกลางวัน ให้นักเรียนทุกคนได้รับการบริการอย่างเพียงพอและทั่วถึง เป็นต้น ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่สามารถเข้าถึงการบริการทางการศึกษาได้อย่างทั่วถึง

2) ด้านการรักษาพยาบาล

ในด้านการรักษาพยาบาลนั้น ทางเทศบาลมีการดูแลประชาชนอย่างใกล้ชิด โดยมีการจัดฝึกอบรมให้กับอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้านเพื่อสามารถในการให้คำแนะนำ การช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ของตนเอง ในเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้ดำรงชีวิตอย่างถูกสุขลักษณะ รวมทั้งการจัดหาวัสดุ อุปกรณ์ในการตรวจสุขภาพให้กับประชาชนในพื้นที่นั้นๆ เช่น การเข้าถึงโครงการหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า 30 บาทรักษาทุกโรค เพื่อให้เกิดความเสมอภาค โดยหน่วยงานมีการจัดสรรงบประมาณลงแต่พื้นที่ตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับทางผู้บริหารได้กล่าวไว้

นายกเทศมนตรีตำบลธรรมศาลา (2562) กล่าวว่า “หน่วยงานส่งเสริมและสนับสนุนงานด้านสาธารณสุขโดยการส่งเสริมและสนับสนุนการฝึกอบรมพัฒนาบุคลากร อาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน เพื่อให้มีความรู้ด้านสุขภาพอนามัย การป้องกันการระบาดของโรคติดต่อ การใช้วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ในการตรวจสุขภาพเพื่อสามารถให้คำแนะนำ ช่วยเหลือประชาชนในเบื้องต้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีสวัสดิการการรักษาพยาบาลให้กับบุคลากรและพนักงานทุกคน ในส่วนรองนายกเทศมนตรีตำบลธรรมศาลา (2562) กล่าวว่า ประชาชนทั่วไปก็จะได้รับสวัสดิการการรักษาพยาบาลในรูปแบบของสิทธิหลักประกันสุขภาพหรือบัตรทอง 30 บาท รักษาทุกโรค สิทธิประกันสังคม เป็นต้น นอกจากนี้ยังพัฒนาชุมชน (2562) กล่าวว่า “ด้านการรักษาสุขภาพ ถือว่าเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดูแลประชาชน ทุกคนมีสิทธิได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานและมีประสิทธิภาพ ตาม พระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พุทธศักราช 2545”

3) ในด้านที่พักอาศัย

ด้านที่พักอาศัย ทางผู้บริหารเทศบาลตำบลธรรมศาลา มีการดูแลประชาชนในพื้นที่ของตนเอง ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงาน มีประชากรที่มีที่พักอาศัย และที่ทำกินเกือบจะทุกหลังคาเรือน แต่ก็มีประชากรบางคนที่ต้องอาศัยเช่าพื้นที่ของคนอื่น เพื่อตั้งเป็นที่พัก และทำมาหากิน สำหรับประชาชนที่ไม่มีที่อยู่อาศัยคอยดูแลหาที่อยู่อาศัยแบบชั่วคราวให้เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ของตนเองมีที่พักไม่เป็นที่สาธารณะร้อน จะเห็นได้จากคำกล่าว ดังต่อไปนี้

นายกเทศมนตรีตำบลธรรมศาลา (2562) กล่าวว่า “สวัสดิการทางด้านที่พักอาศัยนั้น ในเขตพื้นที่รับผิดชอบของหน่วยงาน มีประชากรที่มีที่พักอาศัย และที่ทำกินเกือบจะทุกหลังคาเรือน แต่ก็มีประชากรบางคนที่ต้องอาศัยเช่าพื้นที่ของคนอื่น เพื่อตั้งเป็นที่พัก และทำมาหากิน” มีความเห็นเหมือนกับปลัดเทศบาลตำบลธรรมศาลา (2562) กล่าวว่า “ในเรื่องที่พักอาศัยของประชาชนในท้องถิ่น ที่ไม่มีที่พักอาศัยทางหน่วยงานรัฐก็ได้เข้ามาช่วยเหลือ คือได้มีการจัดทำที่พักอาศัยในพื้นที่ของหลวง เพื่อให้เป็นที่พักชั่วคราวแก่ประชาชนที่ไม่มีพื้นที่เป็นของตัวเองได้พักอาศัย”

4) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น

หน่วยงานมีการส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพชีวิตของประชาชนเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนเพิ่มมากขึ้น แต่ในบางพื้นที่การเข้าถึงการให้บริการอาจยังไม่ทั่วถึงสำหรับประชาชน แต่หน่วยงานมีการวางแผนการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับจากส่วนกลางเพื่อนำมาพัฒนาท้องถิ่น โดยมีการจัดบริการสาธารณะเพิ่มมากขึ้น เช่น สาธารณูปโภค สาธารณูปการ การคมนาคม เป็นต้น หัวหน้าสำนักปลัดเทศบาล (2562) กล่าวว่า “ประชาชนในท้องถิ่นบางส่วนยังไม่ได้รับรัฐสวัสดิการในหลายๆ ด้าน เนื่องจากงบประมาณที่รัฐบาลกลางจัดสรรมาให้ไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น”

ผลการศึกษาจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

จากการสนทนากลุ่มกับผู้นำชุมชนจำนวน 8-10 คน พบว่า มีความเห็นตรงกันกับการสัมภาษณ์เชิงลึกข้างต้น โดยสวัสดิการด้านต่าง ๆ ประชาชนได้รับอย่างเพียงพอต่อความต้องการ แม้ในบางโอกาสที่ประชาชนอาจยังไม่เข้าถึงการประชาสัมพันธ์มากนักก็ตาม แต่เจ้าหน้าที่ได้มีการขับเคลื่อนผ่านการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางเทคโนโลยีเพื่อให้ง่ายต่อการส่งผ่านข้อมูลที่รวดเร็วยิ่งขึ้น

- 1) ด้านการศึกษา สำหรับสวัสดิการด้านการศึกษา ประชาชนที่มีฐานะยากจนสามารถเข้าถึงการศึกษาที่ง่ายขึ้นผ่านการศึกษาที่รัฐสนับสนุนขั้นพื้นฐาน และมีการจัดสรรเครื่องมือการเรียนการสอนที่ทั่วถึง
- 2) ด้านการรักษาพยาบาล

สวัสดิการด้านการรักษาพยาบาล ภาครัฐได้มีการส่งเสริมความรู้การใช้บัตรสวัสดิการต่าง ๆ ให้กับประชาชนในชุมชน เช่น บัตร 30 บาท เพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการรักษาที่ทั่วถึงและครอบคลุมความต้องการเมื่อเจ็บป่วย

- 3) ด้านที่อยู่อาศัย สวัสดิการด้านที่พักอาศัย ผู้นำชุมชนได้จัดสรรพื้นที่ในการอาศัยของแต่ละครัวเรือนที่เป็นสัดส่วนและเพียงพอต่อความต้องการในแต่ละสมาชิกในครัวเรือน และด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจด้านความปลอดภัยในที่อยู่ และการสร้างโครงสร้างพื้นฐานของเทศบาลเป็นที่พึงพอใจของประชาชนที่ดีในภาพรวม
- 4) ด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการได้บริการสาธารณะ

อภิปรายผลการศึกษา

ในเขตเทศบาลตำบลธรรมศาลามีการจัดสวัสดิการด้านการรักษาพยาบาลโดยพบว่า บุคลากรสามารถให้ความรู้และช่วยเหลือประชาชนเบื้องต้นได้อย่างทุกวิธี โดยเฉพาะประชาชนผู้สูงอายุ และสร้างการมีส่วนร่วมโดยการฝึกอบรมให้กับบุคลากรและประชาชนในชุมชนอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คณอง พิลุน (2561) ที่ศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุในเขตเทศบาลตำบลหนองกุ้งศรี อำเภอนองกุ้งศรี จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า สภาพการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นการได้รับเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ โดยรัฐและการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการดูแลและรักษาสุขภาพ ปัญหาการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาด้านผู้สูงอายุ คือ ไม่มีการจัดสวัสดิการด้านสุขภาพ ด้านรายได้ ด้านนันทนาการ และด้านความมั่นคงทางสังคมครอบครัวและการคุ้มครองให้ครอบคลุมกับความต้องการของผู้สูงอายุในหลายๆด้าน แนวทางการจัดสวัสดิการผู้สูงอายุส่วนใหญ่ผู้สูงอายุต้องการทางด้านจิตใจ คือ ควรมีการจัดชมรมผู้สูงอายุต่าง ๆ เพื่อเป็นการรวมกลุ่มในการทำกิจกรรมตามความสนใจและความถนัดของแต่ละคน ในด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น พบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพชีวิตที่เป็นอยู่ โดยไม่สร้างหนี้สินให้กับตนเองและครอบครัว มีการส่งเสริมให้ประชาชนมีงานทำที่เกิดจากผลผลิตของชุมชน และสวัสดิการด้านที่พักอาศัย พบว่า ประชาชนมีถิ่นที่อยู่อาศัยครบถ้วน แต่ยังมีบางส่วนที่อาศัยโดยการเช่าที่ดินในการเป็นที่อยู่อาศัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประจักษ์ น้ำประสานไทย (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การจัดการบริการสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคตะวันออก ผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า บริการสังคมที่กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จัดให้แก่ประชาชนในพื้นที่คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ปัจจัยที่กลุ่มตัวอย่างเห็นว่ามียุทธผลต่อการจัดการบริการสังคมมากที่สุดคือ ความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนในมีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลางส่วนแนวคิดการจัดบริการสังคมพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีแนวคิดการจัดบริการสังคมพื้นที่สอดคล้องกับแนวคิดสังคมประชาธิปไตย

ในด้านการศึกษานั้นพบว่า มีการสนับสนุนการศึกษาให้กับประชาชนสำหรับครัวเรือนที่ยากจน เพื่อให้เด็กสามารถเข้าถึงการศึกษาทางไกลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผลการศึกษาด้านคุณภาพชีวิตของประชาชนในท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัย ของ วัชรภรณ์ จันทนกุลและสัญญา เคนาภูมิ (2559) ศึกษาเรื่อง แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมระดับชุมชนอย่างยั่งยืน โดยผลการศึกษาที่สำคัญพบว่า การจัดสวัสดิการสังคมระดับชุมชนในยุคปัจจุบันจำเป็นต้องมุ่งเน้นให้คนในชุมชนสามารถยืนอยู่ได้ด้วยตนเองและดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุขโดยอาศัยพื้นฐานของทุนเดิมที่มีอยู่ แล้วผนวกกับการเติมเต็มจากภาครัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดเป็นสวัสดิการสังคมอย่างยั่งยืน ด้วยการส่งเสริม 1) หลักประกันความมั่นคงในชุมชน 2) กลุ่มอาชีพ 3) ร้านค้าสวัสดิการชุมชน 4) การสร้างรายได้ในชุมชน 5) การดำเนินชีวิตตามแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 6) ศิลปวัฒนธรรม

ซึ่งสอดคล้องกับงานเขียนของ (Christopher Pierson, 1991: 11-14) ในด้านสวัสดิการจึงมีความสำคัญและจำเป็นเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้สำหรับประเทศที่กำลังพัฒนาในการจัดสวัสดิการในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เพื่อพัฒนาสังคมและการขับเคลื่อนในระบบเศรษฐกิจให้เกิดความมั่นคง และยังสอดคล้องกับ (Paul, 1996: 239-240) ในด้านของสวัสดิการทางสังคมที่จัดบริการสาธารณะให้กับประชาชนตามนโยบายของรัฐและตามนโยบายของพรรคการเมืองในขณะที่มีการหาเสียง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรส่งเสริมการบริหารจัดการโดยการตั้งสหกรณ์ชุมชนในรูปแบบพิเศษที่ครอบคลุมการจัดการประชาชนในทุกระดับ เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่เข้าถึงแหล่งงบประมาณที่ง่ายและชัดเจนมากขึ้น
2. ควรส่งเสริมการให้ความรู้กับประชาชนในชุมชนทางด้านสวัสดิการต่าง ๆ รวมถึงการเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดนำไปใช้ได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม

บรรณานุกรม

- กิติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2550). การวิจัยเชิงคุณภาพในสวัสดิการสังคม: แนวคิดและวิธีวิจัย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ชนิษฐา ทองเย็น. (2558). การจัดการชุมชนและความต้องการสวัสดิการชุมชนเพื่อสุขภาวะของเครือข่ายสังคมรายจ่ายวันละ 1 บาท เพื่อทำสวัสดิการภาคประชาชนของจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการระบบสุขภาพมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. (2553). วิเคราะห์ผลต่อสวัสดิการสังคมจากนโยบายการคลังรัฐบาลไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ บริษัท พี.เอ. ลีฟวิ่ง จำกัด.
- ธิดารัตน์ สืบญาติ. (2557). ความเหลื่อมล้ำด้านการคลังท้องถิ่นของเทศบาลในเขตปริมณฑล. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญส่ง ชเลธร. (2553). รัฐสวัสดิการ สวีเดน. สำนักพิมพ์ บริษัท บพิตรการพิมพ์ จำกัด.
- ภักดิ์สรณ์ วรภัทร์ธีระกุล. (2560). การบริหารจัดการภาครัฐไทยภายใต้ระบบรัฐสวัสดิการ. จังหวัดมหาสารคาม: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พงษ์เทพ สันติกุล. (2556). สวัสดิการสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ในยุคสมัยโลกาภิวัตน์. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- รพีพรรณ คำหอม. (2557). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 4 แก้ไขเพิ่มเติม). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สุรพล ปธานนิช. (2547). นโยบายสังคม: เส้นทางสู่รัฐสวัสดิการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งมหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- Christopher Pierson. (1991). *Beyond the Welfare State?: The New Political Economy of Welfare*. Second Edition. Polity, Cambridge.
- Pierson Paul. (1996). *World Politics* 48. (January 1996), Cambridge.